

991.

Na osnovu člana 82 tačka 6 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 23. saziva, na petoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2008. godini, dana 27. novembra 2008. godine, donijela je

STRATEGIJA

NACIONALNE BEZBJEDNOSTI

("Sl. list Crne Gore", br. 75/08 od 08.12.2008)

UVOD

Strategija nacionalne bezbjednosti Crne Gore (u daljem tekstu Strategija) predstavlja strateški dokument kojim se definišu razvoj i funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti Crne Gore i izraz je njenog opredjeljenja da bude dio regionalnih i međunarodnih (UN, NATO, EU i OEBS) sistema bezbjednosti.

Strategijom se, na osnovu utvrđenih nacionalnih interesa, bezbjednosnih izazova, rizika i prijetnji određuju bezbjednosni ciljevi, moguće reagovanje države Crne Gore, sistem nacionalne bezbjednosti i potrebni resursi.

Strategijom se potvrđuje državno opredjeljenje Crne Gore da preduzme sve neophodne aktivnosti kako bi ispunila uslove za njenu integraciju u evropske, evroatlantske i druge međunarodne bezbjednosne strukture. U tom kontekstu, strateški cilj Crne Gore je da, u najkraćem mogućem roku, postane punopravni član NATO-a i EU. Imajući u vidu taj cilj, Crna Gora je postala član Programa NATO-a "Partnerstvo za mir" i potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU.

Strategija predstavlja osnovu za suštinsku reformu sektora nacionalne bezbjednosti, kao i za normativno prilagođavanje i dalji razvoj sistema nacionalne bezbjednosti.

Strategija je dokument koji služi kao osnova reforme sektora bezbjednosti i odbrane u Crnoj Gori i može se mijenjati i prilagođavati u mjeri inoviranja i unaprjeđenja sistema bezbjednosti.

1. STRATEŠKI CILJ

Strateški cilj Crne Gore je izgradnja integrisanog, funkcionalnog i efikasnog bezbjednosnog sistema koji omogućava prevenciju, upravljanje i rješavanje eventualnih kriza, konflikata i sporova, bez obzira na njihov nivo i karakter, a u skladu s međunarodnim standardima i principima.

Realizacijom navedenog cilja stvara se povoljan ambijent za efikasnu zaštitu i odbranu vitalnih državnih i društvenih vrijednosti i interesa definisanih Ustavom Crne Gore.

2. BEZBJEDNOSNI INTERESI I CILJEVI CRNE GORE

Crna Gora je usredsređena na ostvarivanje državnih interesa i bezbjednosnih ciljeva zasnovanih na principima razvijene demokratije, pravne države, tržišne ekonomije i orijentacije prema evroatlantskim i evropskim integracijama, poštujući međunarodno pravo i međunarodno prihvaćena načela o mirnom rješavanju sporova. Ako bi to bilo neophodno, Crna Gora će upotrijebiti sve raspoložive sposobnosti i resurse da zaštiti svoje nacionalne interese.

Nacionalni interesi predstavljaju najvažnije potrebe Crne Gore i njenih građana. Proizilaze iz najviših vrijednosti Crne Gore utvrđenih Ustavom, a to su: sloboda, jednakost, nacionalna i rodna ravnopravnost, stabilnost društva, socijalna pravda, ljudska prava, imovinska sigurnost, očuvanje prirode i životne sredine, vladavina prava i demokratija. Mirno i stabilno okruženje, zaštita života i imovine građana, razvoj demokratije predstavljaju važne nacionalne interese.

Spoljna i bezbjednosna politika Crne Gore je posebno usmjerena na razvijanje dobrih odnosa sa susjedima i jačanje regionalne saradnje u cilju uspostavljanja povjerenja i promovisanja mira u Jugoistočnoj Evropi, kao i članstva u međunarodnim i regionalnim organizacijama.

Crna Gora smatra da male države mogu najbolje osigurati i rješavati sopstvenu bezbjednost pristupanjem sistemu kolektivne bezbjednosti.

Crna Gora aktivno učestvuje i doprinosi stabilnosti i bezbjednosti u regionu i evroatlantskoj zajednici aktivnim angažovanjem u regionalnim inicijativama i procesima, bilateralnom i multilateralnom saradnjom s partnerima i saveznicima.

Polazeći od ekonomskog i napretka u sveukupnim već preduzetim reformama i integrativnim procesima, Crna Gora želi da uspostavi kvalitativno nove odnose sa NATO, koji treba da ojačaju našu ulogu i odgovornost u stabilnosti i bezbjednosti evroatlantskog prostora. Proširenjem Sjevernoatlantske alijanse na region Zapadnog Balkana će se ojačati i dalje izgraditi područje vladavine zajedničkih vrijednosti koje dijeli NATO (demokratije, pravne države i ljudskih i manjinskih prava). Ovim će se, takođe, dodatno stabilizovati i ujediniti region koji dijeli zajedničke ciljeve i integrativne procese.

S obzirom na to da je proces učlanjivanja u EU strateški prioritet Crne Gore, harmonizacija sa Zajedničkom spoljnom i bezbjednosnom politikom Evropske unije, kao i Evropskom bezbjednosnom i odbrambenom politikom, kao njenim integralnim dijelom, činiće okosnicu razvoja našeg postavljanja prema regionalnim, evropskim i svjetskim pitanjima.

Regionalna saradnja i odnosi sa susjedima su od ključnog značaja za ostvarivanje stabilnosti i bezbjednosti kako cijelog regiona, tako i same Crne Gore, ali su i preduslov za napredak u evroatlantskim i evropskim integracijama. Uključivanjem u punopravno članstvo regionalnih bezbjednosnih inicijativa Crna Gora će dodatno osnažiti mehanizme bezbjednosno-političke saradnje.

Crna Gora sa svim svojim susjedima razvija dobre odnose i komunikaciju uz uzajamno poštovanje i stalnu izgradnju političkih, ekonomskih i kulturnih kontakata i saradnje, te posebno povezivanja i koopearacije na bezbjednosnom polju. Prepoznajući da je razvoj svih ovih odnosa od izuzetnog značaja za bezbjednost i stabilizaciju regiona, Crna Gora može računati na sigurno mjesto u stabilnom regionu i dinamiziranje učlanjenja u evroatlantsku i evropsku integraciju.

Učlanjivanjem i aktivnim učestvovanjem u radu međunarodnih organizacija - Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Savjetu Evrope i drugima, Crna Gora ostvaruje prioritete i ciljeve bezbjednosne i spoljne politike. Posebnim angažmanom u UN i OEBS na izgradnji i aktivnim učešćem u kolektivnoj bezbjednosti, Crna Gora će dodatno afirmisati svoju poziciju kad su u pitanju oblasti kao što su: učešće u međunarodnim mirovnim i humanitarnim operacijama i misijama, neproliferaciji oružja, kontroli naoružanja, kao i oružja za masovno uništenje i u nizu drugih aktivnosti od značaja za promociju međunarodne uloge Crne Gore u okviru ovih organizacija.

Bezbjednosni interesi i ciljevi Crne Gore su:

- 1) odbrana suvereniteta, nezavisnosti i teritorijalnog integriteta Crne Gore,
- 2) zaštita života i imovine građana i ekonomskih dobara,
- 3) razvoj odbrambenih kapaciteta,
- 4) integracija u NATO i Evropsku uniju,
- 5) promovisanje politike dobrosusjedskih odnosa i saradnje na regionalnom i globalnom nivou,
- 6) jačanje demokratije, pravne države, puna zaštita ljudskih i manjinskih prava,
- 7) puna pravna uređenost na području nacionalne bezbjednosti u skladu sa ustavnim odredbama, normama međunarodnog prava i međunarodnim obavezama koje je prihvatila Crna Gora,
- 8) jačanje samostalnosti, nezavisnosti i efikasnosti pravosuđa, dostupnosti pravosudnih organa i javnog povjerenja u pravosuđe,
- 9) jačanje kapaciteta Crne Gore za borbu protiv terorizma, organizovanog kriminala i korupcije, jačanje bezbjednosti granica,
- 10) jačanje procesa transparentnosti sektora odbrane i civilne kontrole oružanih snaga,
- 11) jačanje kapaciteta i institucija odgovornih za upravljanje u vanrednim situacijama izazvanih prirodnim, tehničko-tehnološkim, biološkim, hemijskim, nuklearnim, radiološkim i drugim nesrećama,
- 12) doprinos stabilnosti i svjetskom miru, putem iskazivanja međunarodne solidarnosti, aktivnog učešća u borbi protiv terorizma i neproliferaciji oružja za masovno uništenje, razminiranja, humanitarnim i mirovnim operacijama i mogućnost korišćenja njenog kopnenog, vazdušnog i morskog prostora za podršku misijama koje preduzimaju UN, NATO, EU i OEBS,
- 13) podsticanje održivog ekonomskog razvoja kroz rastuće ekonomske slobode i jačanje uloge preduzetništva,
- 14) poboljšanje životnog standarda građana ponudom kvalitetnijih javnih usluga, kroz efikasne sisteme obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite,

- 15) podsticanje istraživanja, razvoja i korišćenja novih tehnologija,
- 16) obezbjeđenje uslova za zaštitu tradicije, kulture, jezika, nacionalnog identiteta i običaja,
- 17) obezbjeđenje zaštite informacionih resursa Crne Gore od neautorizovanog pristupa ili modifikacije informacija u skladištenju, obradi ili prenosu, uključujući mjere detekcije, dokumentovanja i otklanjanja prijetnji,
- 18) očuvanje i zaštita prirode, zdrave životne sredine i promocija održivog razvoja.

3. IZAZOVI, RIZICI I PRIJETNJE PO BEZBJEDNOST CRNE GORE

Crna Gora pripada i balkanskom i mediteranskom podneblju i dio je regiona koji su u prethodnom periodu zahvatile dinamične promjene.

Aktuelnu bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori treba posmatrati i u regionalnom kontekstu. Imajući u vidu njeno istorijsko nasljeđe i pozitivne trendove nakon obnavljanja nezavisnosti, Crna Gora ima specifično mjesto i značajnu ulogu u stabilnosti regiona.

Crna Gora dijeli strateški pristup izazovima, rizicima i prijetnjama po nacionalnu bezbjednost koji su definisani strateškim dokumentima NATO.

Spektar izazova, rizika i prijetnji je širok. Karakterišu ga brze promjene, nepredvidivost, složenost i umanjenje značaja geografskog rastojanja.

Region je još uvijek opterećen događajima iz prošlosti i neriješenim problemima što može prouzrokovati nestabilnost na manjim područjima.

Kao posljedica smanjenja vojnih efektivna u regionu, integracije zemalja u NATO i EU i razvijanja politike povjerenja, saradnje i partnerstva, opasnost od vojne prijetnje Crnoj Gori danas je značajno smanjena, ali se u budućnosti ne može isključiti.

S obzirom na položaj Crne Gore, na bezbjednost mogu negativno uticati krize u neposrednom okruženju, ali i u širem području, naročito u području koje obuhvata Bliski istok, Kavkaz i sjevernu Afriku. Na navedenim prostorima, koji su destabilizovani krizama, sukobima, demografskim rastom i smanjivanjem strateških resursa (voda, energija), sve je izraženije ispoljavanje transnacionalnih prijetnji i prenošenje kriza prema evropskom kontinentu.

Intenziviranje transnacionalnih rizika i prijetnji u regionu i šire, a prije svega međunarodni terorizam i organizovani kriminal mogu negativno uticati na nacionalnu bezbjednost Crne Gore. Međunarodni terorizam i organizovani kriminal predstavljaju ozbiljnu prijetnju međunarodnom miru i bezbjednosti. Ove pojave, bez obzira je li njihov izvor u neposrednom okruženju ili van njega, realni su bezbjednosni rizici i prijetnje za Crnu Goru.

Organizovani kriminal i posljedice koje on donosi (destabilizacija državnih institucija, narušavanje pravnog poretka, narušavanje ekonomskog sistema i korupcija) predstavljaju bezbjednosni rizik za Crnu Goru.

Bezbjednosni rizici i prijetnja Crnoj Gori takođe su: krijumčarenje opojnim drogama, oružjem, ilegalne migracije, trgovina ljudima i proliferacija oružja za masovno uništenje.

Posljedice procesa globalizacije kao i problemi tranzicije: rastuća globalna razlika između bogatih i siromašnih zemalja sa političkim posljedicama te neravnopravnosti, kao i ekonomski i socijalni problemi, mogu negativno uticati i na ekonomske interese i razvoj Crne Gore.

Prirodne, tehničko-tehnološke, hemijske, biološke, nuklearne i radiološke katastrofe, epidemije, kao i posljedice terorizma mogu stvoriti rizike i prijetnje po bezbjednost Crne Gore.

Višak zastarjelog naoružanja i municije predstavlja značajan bezbjednosni rizik za Crnu Goru.

Ekološke prijetnje svjetskoj bezbjednosti proizilaze iz niza problema kao što su: globalno zagrijavanje, količina emisije štetnih gasova, uništavanje ozona, smanjenje plodnih poljoprivrednih površina i rezervi pitke vode. Navedeni problemi mogu narušiti stabilnost i bezbjednost pojedinih dijelova svijeta, a takvi poremećaji se mogu odraziti i na globalnu bezbjednost, pa tako i bezbjednost Crne Gore.

Crna Gora, povećanjem korišćenja informatičkih tehnologija, postaje ugrožena u području informatičke bezbjednosti. Saobraćajna infrastruktura, telekomunikaciona mreža, zdravstveni i socijalni sistem, finansijski sistem i snabdjevanje su samo neka od područja, čije se funkcionisanje može ograničiti ili potpuno paralisati djelovanjem kompjuterskog kriminala.

4. REAGOVANJE DRŽAVE NA BEZBJEDNOSNE IZAZOVE, RIZIKE I PRIJETNJE

Crna Gora ostvaruje ciljeve svoje bezbjednosne politike primjenom strategije saradnje na nacionalnom i međunarodnom planu.

Na nacionalnom planu, sveobuhvatna i fleksibilna bezbjednosna saradnja sastoji se iz dodjeljivanja specifičnih zadataka i odgovarajućih resursa različitim subjektima koji doprinose bezbjednosti na različitim nivoima, uz međusobno koordinisanu saradnju u njihovom raspoređivanju u okviru integrisanog sistema. Sveobuhvatna saradnja zahtijeva aktiviranje i saradnju različitih organa na različitim nivoima (državnih, opštinskih i drugih). Fleksibilnom saradnjom obezbjeđuje se primjena najpovoljnijih kombinacija mjera i resursa na osnovu stvarnih potreba.

Međunarodna bezbjednosna saradnja treba da se sastoji iz preventivnog, a po potrebi i reaktivnog angažovanja. Koordiniranom multinacionalnom saradnjom Crna Gora će doprinositi upravljanju krizama, stabilizaciji regiona od tenzija i opštem međusobnom jačanju bezbjednosnih mjera. Crna Gora će, takođe, imati za cilj jačanje odnosa s drugim državama i međunarodnim organizacijama, prvenstveno u cilju očuvanja sopstvene bezbjednosti i radi stvaranja sistema odgovarajućih sporazuma o zajedničkoj bezbjednosti i odbrani.

Saradnja na unutrašnjem i međunarodnom planu pretpostavlja stalne i intenzivne aktivnosti na modernizovanju i funkcionalnosti resursa Crne Gore.

Crna Gora će preduzimati sve neophodne mjere u cilju redukovanja rizika i zaštite države, njenih institucija i stanovništva od prijetnji po bezbjednost, uspostavljanjem efikasnog sistema bezbjednosti i stvaranjem povjerenja i partnerstva s drugim zemljama i međunarodnim organizacijama.

4.1. Stanja nacionalne bezbjednosti

U zavisnosti od stepena opasnosti po nacionalnu bezbjednost, bezbjednosno stanje u Crnoj Gori može biti: redovno, vanredno i ratno.

Redovno stanje predstavlja okolnost u kojoj ne postoje značajne realne prijetnje po nacionalnu bezbjednost i u kojoj strukture državne vlasti i građani mogu nesmetano raditi i obavljati svoje redovne zadatke.

Vanredno stanje predstavlja situaciju u kojoj je stepen opasnosti po nacionalnu bezbjednost realno procijenjen kao izuzetno visok i kada je potrebno preduzeti posebne mjere za bezbjednost države. U vanrednom stanju normalno funkcionisanje državnih struktura je ozbiljno i u potpunosti ugroženo.

Ratno stanje predstavlja situacije kada je Crna Gora u neposrednoj ratnoj opasnosti, kada joj je objavljen rat ili je napadnuta.

Utvrđivanje stepena opasnosti za svako od ovih stanja, relevantni pokazatelji, mjere koje treba preduzeti u svakom od ovih slučajeva i drugi relevantni detalji regulišu se zakonom.

4.2. Misije

Crna Gora je spremna da odgovori na rizike i prijetnje po nacionalnu i međunarodnu bezbjednost, izvršavajući sljedeće četiri misije:

- 4.2.1. Odbrana: Crna Gora razvija i održava svoju sposobnost da zaštiti i odbrani svoj suverenitet, granice, teritoriju, vazdušni prostor, morski prostor i stanovništvo od prijetnji i korišćenja sile strateških razmjera. Sposobnost zaštite i odbrane podrazumijeva: održavanje kredibilnog odbrambenog kapaciteta; efikasan i fleksibilan sistem unutrašnje bezbjednosti; visoke standarde opremanja i obuke; stepen spremnosti koji se može prilagođavati razvoju situacije i interoperabilne snage, sposobne da zajednički djeluju sa snagama drugih država.
- 4.2.2. Održavanje i unapređivanje unutrašnje bezbjednosti, zaštitom ustavnog poretka, demokratskog političkog sistema, ljudskih prava i osnovnih sloboda i drugih ustavno-pravno obezbjeđenih vrijednosti, te sa održavanjem unutrašnje stabilnosti. Za uspješno održavanje unutrašnje bezbjednosti Crne Gore od posebnog značaja je bezbjednost i zaštita granica koja se ostvaruje sistemom integrisanog upravljanja granicama i saradnjom sa drugim zemljama, a doprinosi efikasnijoj borbi protiv terorizma i organizovanog kriminala.
- 4.2.3. Upravljanje vanrednim situacijama izazvanim prirodnim katastrofama, ekološkim, tehničko-tehnološkim, hemijskim, biološkim, nuklearnim i radiološkim katastrofama, epidemijama, kao i posljedicama terorizma i drugih hazarda koji mogu stvoriti rizike i prijetnje po bezbjednost Crne Gore i regiona. Učestvovalaće u pružanju pomoći na međunarodnom planu u slučaju prirodnih, tehničko-tehnoloških i drugih nesreća ugroženim.

- 4.2.4. Učešće u međunarodnim mirovnim i humanitarnim operacijama pod vođstvom UN, NATO i EU: Crna Gora je odlučna da pruži doprinos izgradnji i očuvanju mira na regionalnom i globalnom nivou. Pri donošenju odluka o učešću u međunarodnim mirovnim i humanitarnim operacijama vodiće se računa o međunarodno-pravnoj osnovi mandata, integracionim ciljevima Crne Gore, raspoloživim resursima, lokaciji kriznog žarišta i uticaju na nacionalnu bezbjednost.

5. SISTEM NACIONALNE BEZBJEDNOSTI

Sistem nacionalne bezbjednosti čini funkcionalno jedinstvo svih elemenata države radi obezbjeđenja zaštite nacionalnih interesa i vrijednosti Crne Gore.

Crna Gora daje poseban značaj ulozi civilnog društva, civilno-vojnoj i civilno-policijskoj saradnji u oblasti bezbjednosti, kao i razvoju civilnog sektora i institucija sistema nacionalne bezbjednosti.

Crna Gora razvija funkcionalno integrisani sistem nacionalne bezbjednosti, kojim se obezbjeđuje:

- 1) efikasno funkcionisanje elemenata sistema u svim uslovima radi obezbjeđenja zaštite interesa i vrijednosti Crne Gore;
- 2) interoperabilnost elemenata sistema nacionalne bezbjednosti i racionalna upotreba resursa;
- 3) koordinacija i efikasno upravljanje sistemom nacionalne bezbjednosti;
- 4) ravnomjeran razvoj svih elemenata sistema;
- 5) transparentan rad svih elemenata sistema;
- 6) potrebna kadrovska stručnost i sposobnost države da preventivno djeluje na izazove, rizike i prijetnje po bezbjednost i da na njih adekvatno odgovori;
- 7) doprinos regionalnoj i globalnoj bezbjednosti.

Sistem nacionalne bezbjednosti je pod demokratskom i civilnim kontrolom.

5.1. Struktura sistema nacionalne bezbjednosti

Strukturu sistema nacionalne bezbjednosti čine institucije i organi države koji upravljaju, planiraju, organizuju, usklađuju i ostvaruju mjere i aktivnosti u sistemu bezbjednosti.

Osnovni elementi sistema nacionalne bezbjednosti su: Skupština Crne Gore, Predsjednik Crne Gore, Vlada Crne Gore, Savjet za odbranu i bezbjednost, snage bezbjednosti, snage za djelovanje u vanrednim situacijama, Agencija za nacionalnu bezbjednost i tužilaštvo i sudovi.

Snage bezbjednosti su Vojska i Policija. Njihova upotreba reguliše se zakonom.

Snage bezbjednosti su pod parlamentarnim i demokratskim nadzorom i civilnom kontrolom.

Vojska je nosilac odbrane i predstavlja oružanu silu koja brani nezavisnost, suverenost i državnu teritoriju Crne Gore, doprinosi izgradnji i očuvanju međunarodnog mira u skladu sa principima međunarodnog prava o upotrebi sile. Vojska pomaže civilnim vlastima prilikom prirodnih ili vještački izazvanih katastrofa, i može se angažovati kao podrška policiji u borbi protiv terorizma.

Policija obezbjeđuje opštu, ličnu i imovinsku sigurnost i zaštitu građana. Policija je nosilac unutrašnje bezbjednosti, obavlja poslove koji se odnose na sprječavanje i suzbijanje svih oblika kriminala, posebno organizovanog i korupcije, zaštitu ljudskih prava, nadzor i kontrolu državne granice, obezbjeđivanje javnog reda i mira, bezbjednost građana i bezbjednosti saobraćaja i pomaže civilnim vlastima prilikom prirodnih ili vještački izazvanih katastrofa. Nosilac je borbe protiv terorizma, proliferacije oružja za masovno uništavanje, korupcije i droge.

Snage za djelovanje u vanrednim situacijama, organizovane su kao dio integrisanog odgovora na vanredne situacije izazvane prirodnim, ekološkim, tehničko-tehnološkim, hemijskim, biološkim, nuklearnim i radiološkim katastrofama i drugim nesrećama, kao i posljedicama terorizma i drugih hazarda koji mogu stvoriti rizike i prijetnje po bezbjednost Crne Gore i regiona. Nosilac upravljanja u vanrednim situacijama (upravljanje hazardima, zaštitom i spašavanjem i sanacijom posledica u vanrednim situacijama) je ministarstvo nadležno za unutrašnje poslove.

Agencija za nacionalnu bezbjednost, kao dio integrisanog sistema bezbjednosti, u saradnji sa državnim organima, ministarstvima i organima uprave, u skladu sa bezbjed-nosnim standardima, na osnovu Ustava i zakona, vrši poslove nacionalne bezbjednosti koji se odnose na zaštitu Ustavom utvrđenog poretka, bezbjednost i teritorijalni integritet Crne Gore, Ustavom utvrđena ljudska prava i slobode, kao i druge poslove od interesa za nacionalnu bezbjednost Crne Gore.

Državno tužilaštvo je jedinstven i samostalan državni organ koji vrši poslove gonjenja učinilaca krivičnih djela i drugih kažnjivih djela koja se gone po službenoj dužnosti. Poslove Državnog tužilaštva vrši državni tužilac. U nadležnosti Specijalnog tužioca su krivična djela organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina.

Sudovi su samostalni i nezavisni. Sud sudi na osnovu Ustava, zakona i potvrđenih i objavljenih međunarodnih ugovora. Zabranjeno je osnivanje prijekih i vanrednih sudova.

Vrhovni sud je najviši sud u Crnoj Gori.

Vrhovni sud obezbjeđuje jedinstvenu primjenu zakona od strane sudova. Svako ima pravo na pravično i javno suđenje u razumnom roku pred nezavisnim, nepristrasnim i zakonom ustanovljenim sudom. Bez efikasnog pravosudnog sistema nemoguće je ostvariti interese i ciljeve Crne Gore na području nacionalne bezbjednosti.

Ostali elementi sistema nacionalne bezbjednosti su: građani, doborovljna udruženja građana, privredna društva, agencije za privatno obezbjeđenje objekata, lokalna samouprava, ustanove i organizacije od značaja za bezbjednost i odbranu. Oni svoje bezbjednosne i odbrambene zadatke izvršavaju na osnovu Ustava i zakona.

Elementi sistema nacionalne bezbjednosti, osim izvršavanja osnovne misije, podržavaju i druge elemente prilikom vršenja misija, kada je to potrebno.

5.2. Upravljanje sistemom nacionalne bezbjednosti

Upravljanje sistemom nacionalne bezbjednosti se uređuje Ustavom Crne Gore, zakonima iz ove oblasti i podzakonskim aktima za njihovu implementaciju.

Integrirano upravljanje sistemom bezbjednosti obezbjeđuje koordinaciju i saradnju različitih organizacija i institucija koje obavljaju zajedničke i kombinovane civilne, policijske i vojne dužnosti na nivou države ili lokalne samouprave u situacijama redovnog, vanrednog i ratnog stanja.

Upravljanje sistemom nacionalne bezbjednosti ostvaruju: Skupština Crne Gore, Predsjednik Crne Gore, Vlada Crne Gore i Savjet za odbranu i bezbjednost.

Skupština Crne Gore donosi zakone; donosi Strategiju nacionalne bezbjednosti i Strategiju odbrane; proglašava ratno i vanredno stanje; odlučuje o upotrebi snaga u međunarodnim misijama, vrši nadzor nad Vojskom i bezbjednosnim službama. Ona je odgovorna za obezbjeđenje zakonskih pretpostavki za funkcionisanje sektora bezbjednosti i odbrane.

Predsjednik Crne Gore predsjedava Savjetom za odbranu i bezbjednost, komanduje Vojskom na osnovu odluka Savjeta za odbranu i bezbjednost i odlučuje o njenoj upotrebi, u skladu sa zakonom.

Vlada Crne Gore vodi nacionalnu bezbjednosnu politiku:

- 1) predlaganjem Strategije nacionalne bezbjednosti, Strategije odbrane i zakona iz ove oblasti;
- 2) realizacijom Strategije nacionalne bezbjednosti;
- 3) praćenjem stanja nacionalne bezbjednosti;
- 4) donošenjem uredbe sa zakonskom snagom za vrijeme vanrednog ili ratnog stanja, ako Skupština Crne Gore nije u mogućnosti da se sastane;
- 5) utvrđivanjem organizacije rada organa državne uprave u slučaju vanrednog ili ratnog stanja;
- 6) zaključivanjem i staranjem o sprovođenju međunarodnih ugovora i sporazuma iz oblasti nacionalne bezbjednosti i kompatibilnosti nacionalnih zakona s međunarodnim dokumentima;
- 7) obezbjeđenjem materijalnih i finansijskih sredstava za potrebe sistema nacionalne bezbjednosti i potrebnog nivoa operativne i borbene sposobnosti snaga bezbjednosti.

Savjet za odbranu i bezbjednost donosi odluke o komandovanju Vojskom Crne Gore; analizira i ocjenjuje bezbjednosnu situaciju u Crnoj Gori i donosi odluke za preduzimanje odgovarajućih mjera; predlaže Skupštini proglašenje ratnog i vanrednog stanja; predlaže upotrebu Vojske u međunarodnim snagama.

Savjet za odbranu i bezbjednost Crne Gore čine: Predsjednik Crne Gore, Predsjednik Skupštine i Predsjednik Vlade.

5.3. Resursi

Na efikasno funkcionisanje sistema nacionalne bezbjednosti znatno utiče adekvatna iskorišćenost resursa sistema nacionalne bezbjednosti, koja može pomoći da se uspješno odgovori na bezbjednosne izazove, rizike i prijetnje.

Osnovni resursi sistema nacionalne bezbjednosti su ljudski i materijalni.

Ljudski resursi predstavljaju osnov za izgradnju sistema nacionalne bezbjednosti. Obim i dostupnost ljudskih resursa uslovljeni su demografskim i drugim faktorima.

Posebno treba imati u vidu da novi bezbjednosni izazovi, rizici i prijetnje zahtijevaju nove sposobnosti i savremenu obuku. Razvoj i obuka kadrova je ključna oblast za izgradnju uspješnog sistema bezbjednosti Crne Gore. U tom smislu neophodno je, prije svega koristeći mehanizme međunarodne saradnje, značajno unaprijediti kvalitet civilnog, vojnog i policijskog osoblja, a posebno školovati specijaliste za korišćenje i razmjenu informacija, upotrebu savremene tehnologije i zaštitu informacionih sistema od kompjuterskog terorizma.

Materijalni resursi obuhvataju prirodne, privredne, finansijske, energetske, informacione i ostale potencijale Crne Gore koji se angažuju za bezbjednosno-odbrambene potrebe.

Finansijska sredstva za funkcinisanje i reformu bezbjedonosno-odbrambenog sistema obezbjeđuju se Zakonom o budžetu Crne Gore.

Budžetska sredstva za bezbjednosno-odbrambene potrebe planiraju se i koriste na transparentan način, koji je kompatibilan standardima i kriterijumima UN, EU i preporukama NATO-a i u okviru finansijskih mogućnosti države Crne Gore.

Crna Gora je opredjeljena da raspoložive resurse koristi na racionalan način i da ih, u cilju efikasnijeg razvoja i funkcionisanja sistema nacionalne bezbjednosti, integriše kada je god to opravdano i moguće.

Angažovanje ljudskih i materijalnih resursa i nadzor nad njihovim korišćenjem, u sistemu nacionalne bezbjednosti, uređuju se zakonom.

6. ZAVRŠNE ODREDBE

Strategija nacionalne bezbjednosti polazi od realnog bezbjednosnog stanja i predstavlja okvir za izgradnju i funkcionisanje integrisanog sistema nacionalne bezbjednosti.

Strategija je osnova za izgradnju sistema bezbjednosti Crne Gore, definisanje bezbjednosne politike i izradu strateških i normativnih i drugih dokumenata u oblasti funkcionisanja i razvoja sistema bezbjednosti i odbrane.

Svi dokumenti koji uređuju nacionalnu bezbjednost Crne Gore moraju biti usaglašeni sa Strategijom.

Strategija je dokument podložan promjenama u zavisnosti od bezbjednosnog okruženja, interesa, ekonomskih mogućnosti i promjene drugih činilaca koji je određuju.

SU-SK Broj 01-869/18

Podgorica, 27. novembra 2008. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

PREDSJEDNIK

Ranko Krivokapić